

Anotace rozsudku ze dne 4. října 2012 ve věci č. 57412/08 – Chabauty proti Francii

Velký senát Soudu jednomyslně rozhodl, že nebylo porušeno právo stěžovatele nebýt diskriminován při nakládání se svým majetkem podle čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1 v důsledku povinnosti vložit své pozemky do schváleného obecního sdružení lovu.

(i) Okolnosti případu

Stěžovatel, který je držitelem loveckého lístku, zdědil dva pozemky v departementu Deux-Sèvres s celkovou výměrou přibližně 10 ha, které jsou začleněny do honitby místního schváleného loveckého sdružení („ACCA“).

Ve Francii přísluší právo lovu vlastníku pozemku. Nicméně tzv. „Verdeillův zákon“ stanoví povinnost sdružování honebních pozemků v rámci ACCA. Vytvoření ACCA v každé obci je povinné v 29 z 93 metropolitních francouzských departementů. Vlastníci honebních pozemků začleněných do ACCA se stávají automaticky členy tohoto sdružení. Ztrácí své výhradní právo lovit na svých pozemcích, ale mají právo lovit na celém území v rámci ACCA. Vlastníci pozemků s výměrou nad určitý práh mohou odmítnout sdružení v rámci ACCA nebo požadovat vynětí svých pozemků (v departementu Deux-Sèvres činí práh 20 ha, což odpovídá zákonnému minimu). Od účinnosti novely zákona o životním prostředí z roku 2000 mají vlastníci pozemků, kteří nesouhlasí s lovem zvěře z důvodů osobního přesvědčení, možnost, bez ohledu na velikost svých pozemků, rovněž odmítnout členství v ACCA. Novela byla přijata za účelem výkonu rozsudku Soudu ve věci *Chassagnou a ostatní proti Francii* (č. 25088/94, 28331/95 a 28443/95, rozsudek velkého senátu ze dne 29. dubna 1999).

V prosinci 2003 požádal stěžovatel o vynětí svých pozemků z honitby místního ACCA. Svůj požadavek opřel o výklad rozsudku *Chassagnou a ostatní* a následných rozhodnutí vnitrostátních správních soudů, dle které sice rozdílné zacházení s osobami ve srovnatelné situaci může být odůvodněno veřejným zájmem vyplývajícím z potřeby nastavit systémovou a účinnou regulaci stavů zvěře, přesto povinnost vlastníků pozemků sdružit se v ACCA není objektivně a rozumně odůvodnitelná. Ředitel odboru zemědělství a lesnictví prefektury Deux-Sèvres žádost stěžovatele zamítl s tím, že dle zákona pouze ti vlastníci pozemků, u nichž je lov v rozporu s osobním přesvědčením, mohou odmítnout členství v ACCA. Jelikož stěžovatel vlastní platný lovecký lístek, není to jeho případ a jeho pozemky tak zůstanou v honitbě. Rozhodnutí bylo následně přezkoumáno e správním soudnictvím, konečné rozhodnutí ve věci vydala Státní rada (Conseil d'Etat).

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel namítal diskriminaci na základě majetku spočívající v porušení čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1. Diskriminace měla spočívat v odlišném zacházení s malými a velkými vlastníky honebních pozemků, jelikož pouze ti malí mají povinnost sdružit své pozemky v rámci schválených obecních loveckých sdružení. Odvolával se přitom na rozsudek ve věci *Chassagnou a ostatní*.

Dle Soudu je zjevné, že pro porušení Úmluvy, které shledal ve věci *Chassagnou a ostatní*, byla rozhodující skutečnost, že stěžovatelé odmítali lov z etických důvodů a že šlo o záležitost jejich svědomí. Jako vlastníci pozemků přitom neměli před účinností zákona z roku 2000 žádný způsob, jak zabránit lovu na svých pozemcích, pokud jejich výměra nepřekročila určitý práh. Soud shledal porušení čl. 1 Protokolu č. 1 ve spojení s čl. 14 Úmluvy v tom, že pouze velcí vlastníci honebních pozemků mohli užívat své pozemky v souladu se svým svědomím. Proto rovněž shledal porušení čl. 11 Úmluvy, neboť zákonná povinnost osob stát se v rozporu se svým přesvědčením členy loveckých sdružení a na základě členství převést práva ke svým pozemkům, aby toto sdružení dosáhlo cílů, se kterými nesouhlasí, byla za hranicí toho, co je nutné pro nastolení spravedlivé rovnováhy mezi protichůdnými zájmy a nemohla být považována za přiměřenou sledovanému cíli. Přijetím zákona z roku 2000, jenž umožnil vlastníkům pozemků, kteří nesouhlasí s lovem z důvodu osobního přesvědčení, vyjmout své pozemky z ACCA, byl rozsudek *Chassagnou a ostatní* vykonán. To potvrdil i Výbor ministrů Rady Evropy rezolucí z dubna 2005. Vzhledem k tomu, že pro stěžovatele není lov v rozporu s jeho svědomím, Soud uzavřel, že v projednávaném případě není možné s odvoláním na rozsudek *Chassagnou a ostatní* dovodit, že došlo k porušení čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1.

Zbývalo proto posoudit, zda skutečnost, že pouze vlastníci pozemků o určité rozloze se mohou vyhnout začlenění do ACCA a ponechat si svá výhradní lovecká práva, je nepřipustnou diskriminací mezi malými a velkými vlastníky ve smyslu Úmluvy.

Soud zopakoval, že o nepřipustnou diskriminaci se jedná jen tehdy, když pro namítané rozlišování chybí objektivní a rozumné odůvodnění, či když odlišné zacházení nesleduje legitimní cíl nebo prostředky k dosažení tohoto legitimního cíle nejsou přiměřené. Smluvní státy mají určitý prostor pro vlastní uvážení při posuzování, zda a do jaké míry rozdíly v jinak podobných situacích odůvodňují rozdílné zacházení. Rozsah uvážení se různí podle okolností, předmětu úpravy a pozadí věci (viz, mezi jinými, *Chassagnou and ostatní proti Francii*, nebo nověji *Konstantin Markin proti Rusku*, č. 30078/06, rozsudek velkého senátu ze dne 22. března 2012, § 125-126).

V projednávaném případě má stát značný prostor pro uvážení. Rozdílné zacházení namítané stěžovatelem ve vztahu k majetku spadá pod možnosti státu stanovit úpravu užívání majetku ve smyslu čl. 1 Protokolu č. 1. Kritéria pro stanovení rozlišování na základě majetku sice mohou v některých situacích vyústit v diskriminaci zakázanou Úmluvou, nespadají však mezi kritéria nepřipustná zásadně (jako např. rasa či etnický původ) nebo nepřipustná při neexistenci velmi závažných důvodů (jako např. pohlaví, sexuální orientace).

Soud odkázal na rozhodnutí Státní rady, která shledala systém schválených obecních loveckých sdružení navržený ve veřejném zájmu, jmenovitě zabránění neregulovanému lovu a zabezpečení rozumné správy stavů zvěře. Státní rada dále uvedla, že malí vlastníci mají na výběr mezi vzdáním se práva lovu na základě svého osobního přesvědčení a převedením práva lovu na svých pozemcích na ACCA. Vlastníci pozemků, kteří převedou svá lovecká práva na ACCA, jsou oprávněni, v rámci určité kompenzace, stát se automaticky členy ACCA a tím získají právo lovit na všech pozemcích začleněných do ACCA. Státní rada proto konstatovala, že systém nepředstavuje nepřiměřený zásah do vlastnického práva a rozdíl v zacházení mezi malými a velkými vlastníky pozemků, proti kterému stěžovatel brojil, je založen na objektivním a rozumném důvodu.

Dle Soudu je rozhodnutí Státní rady v souladu s jeho judikaturou. Je pravdou, že v rozhodnutí *Chassagnou a ostatní proti Francii* Soud vyjádřil pochybnosti, zda povinnost malých vlastníků zapojit se do systému řeší potřebu sdružit malé pozemky s cílem zajistit rozumné spravování stavů zvěře. Aniž zpochybňoval legitimitu tohoto cíle, Soud uznal, že bylo ve veřejném zájmu zabránit neregulovanému lovu a zajistit rozumné spravování stavů zvěře. Tento názor poté potvrdil v rozhodnutí *Baudinière a Vauzelle proti Francii* (č. 25708/03 a 25719/03, rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 6. prosince 2007), ve kterém uvedl, že snaha kontrolovat dopady lovu na ekologickou rovnováhu s cílem zajistit ochranu životního prostředí je nepochybně ve veřejném zájmu. Soud proto považoval za přesvědčivé vysvětlení vlády o tom, že sdružení malých honebních pozemků v rámci ACCA má zmírnit problém vzrůstajícího nedostatku zvěře, zvláště v oblastech, ve kterých je vlastnictví velmi roztrženo. Již v případě *Baudinière a Vauzelle proti Francii* Soud uznal, že vytvoření velkých, regulovaných honiteb jako výsledek sdružení honebních pozemků v rámci ACCA, vedlo k ekologicky vyvážené myslivosti. Jestliže cílem bylo zajistit lepší spravování stavů zvěře umožněním lovu na větší rozloze, je pochopitelné, že právní úprava nepovažovala za nutné uložit povinnost sdružit pozemky vlastníkům, kteří mají pozemky tomuto cíli odpovídající, i když to vedlo k rozdílu v zacházení mezi malými a velkými vlastníky. Soud dále poznamenal, že vlastníci, jejichž pozemky jsou začleněny do ACCA, ztrácí pouze právo lovit na svém pozemku jako výhradní právo; jejich vlastnická práva zůstávají nedotčena. Současně se automaticky stávají členy ACCA, což jim umožňuje nejen lovit na celé honitbě ACCA, ale rovněž se podílet na kolektivní správě honitby. Navíc, vlastníci pozemků, kteří před vstupem do ACCA měli příjem ze svých honebních pozemků nebo kteří na nich provedli opatření za účelem zlepšení lovu, mají právo na kompenzaci. Za těchto okolností a s ohledem na prostor pro vlastní uvážení, který smluvní státy mají, není povinnost malých vlastníků sdružit své honební pozemky nepřiměřená legitimnímu cíli ve veřejném zájmu zajistit lepší výkon práva myslivosti.

Proto k porušení čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1 nedošlo.